

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Rob Graaf
Titel	Pleinvrees
Jaar	2012
Uitvoering	Omsk / Lotte Berg, van den

Copyright (C) 2012 by Rob Graaf

Pleinvrees

Rob de Graaf

*IJl is de lucht
Ik ben op de vlucht
Zwaar is de aarde
Wie kent mijn waarde
Leeg zijn de dagen
Wie kan mij verdragen
Ben op zoek naar een woord
Maar ik word niet gehoord*

Ben ik hier goed?
Daar kom ik niet achter

Er bestaan mensen

Die alles zeker weten
Zo iemand ben ik niet

Ik ben altijd geneigd om na te blijven denken
Denken is twijfelen
Bij onzekerheid gedij ik

Ben ik hier goed?
Wat moet ik, van hen?
Wat moeten zij van mij?

Er was een stem
Die zei dat ik hier moest zijn
Een stem
Het zal mijn eigen stem wel zijn geweest

Goed nadenken, moet ik nu
Goed naar mezelf luisteren
Nog even niet van mijn plek komen

Oké: ik luister
Ik kijk om me heen
En ik weet het:
This is it
Hier maak ik deel van uit
Of ik nu wil of niet
Dit is de plek waar ik moet zijn, op deze dag
De wind van de wereld heeft me hiernaartoe geblazen
Ik moet erop vertrouwen dat het goed is
Deze plek
Dit plein dat van niemand is
En dus van iedereen

Een plein, dat is georganiseerde leegte
Een ruimte die op mensen wacht
Hier ga ik voorlopig blijven

Daar boven me zie ik de hemel
Steeds dezelfde en toch altijd in verandering
Om me heen hoor ik het geluid
Er wordt gesproken, maar niet tegen mij

You'll never walk alone

Mensen, zie ik om me heen
Mensen, die mij niet kennen
Ze zijn voortdurend onderweg
Blijkbaar zijn ze nooit op de goede plek
Altijd moeten ze ergens anders heen
Rusteloos
Dat ben ik ook
Maar bij mij is het naar binnen geslagen

Ik zie het straatoppervlak
De gebouwen
Steen en glas
Kleuren en hoogte
De zwaarte van alles wat stoffelijk is

Wat heb ik toch?
Waarom moet ik anders zijn dan een ander?

Nergens heb ik om gevraagd
Dit hebben ze me aangedaan
En hier zit ik: gevoelig in 't kwadraat

Ik hoor en ik zie
Ik ruik en ik denk
Ik neem waar en ik herinner me
Ik kan er nog even geen orde in scheppen

Het ergste zou 't zijn als iemand mij nu al zou horen
Mijn woorden, die houd ik nog voor mezelf

Straks ga ik ze uitspreken – dat moet
Gedachten willen gehoord worden
Maar ik wacht op het goede moment

*Oostenwind, westenwind
Ik leef al zolang maar ik ben nog een kind
Noordenwind, zuidenwind
Sterk is de hand die mijn wonden verbindt*

Ik volg mijn gedachten
Dan kom ik erachter waar ik sta
Als ik dat maar eenmaal weet
Als ik in mijn hoofd de zaken op orde heb
Dan ga ik het met de mensen delen

Als ze me nu al zouden horen...-
Ze zouden het niet begrijpen

Als ik het eenmaal op kan brengen
Als ik de moed heb en de kracht
Als ik mijn onzekerheid heb overwonnen
Dan komen ze straks als parels uit mijn mond gerold,
die woorden

Nog even niet
Nog even niet gehoord worden
Alleen maar vol aandacht zijn, voor alles om me heen

't Was zo donker en zo stil
In die kamer waar ik verbleef
't Heeft ook zo lang geduurd
De bescherming die ik daar genoot
Bijna vergat ik dat er ook nog iets anders bestaat
Dat die kamer een deur had
Dat ik eruit kon
Dat ik eruit moest
Nu zit ik hier

Ik neem de dingen waar
Zelfs met gesloten ogen kan ik zien wat ik wil
Auto's, zie ik
Warme auto's, in beweging
Koude auto's, die al heel lang stil staan
Ik zie muren
Straattegels
Door het leven getekende fietsen
Ik zie hout

Ik zie verf die is afgebladderd
Ik lees de namen en de opschriften
De wereld praat, tegen mij
Ik moet haar verstaan
Maar – wat is dat toch?
Zie ik alleen wat er is?
Of zie ik alles wat gezien wil worden?
Een diepblauwe hemel, dringt zich op
Grote bomen met een rijke bladerkroon en glanzende
paarsrode vruchten
Eromheen klapwieken de zwarte vogels
Loom en gevaarlijk
Ik zie de ogen van slanke, sluipende dieren –
als het nacht wordt lichten ze op

Ook dat is reëel, allemaal
Ik zie wat er is
Wat er geweest is
Wat er zou kunnen zijn
Mijn waarneming is sterker dan ik zelf ben

*Grijze wolken, vreemde volken
Harde wind op verre kusten
Zoveel sneeuw, 't is een boze eeuw*

Heeft een ander dat nu ook?
Of ben ik weer de enige?
Ik wil de baas zijn, over mijn gedachten
Maar ik ren er alleen maar achteraan

Ik moet kijken, ik moet luisteren, ik moet het allemaal
uitspreken

En bij mijn eigen denken houdt het nog niet eens op

Op moeilijke dagen

Als ik een beetje de wind tegen heb

Dan dringt ook alles wat in al die andere hoofden
omgaat tot in mij door

Kan ik me nergens meer voor afsluiten

Moet ik helemaal alles zien

Dan is mijn bewustzijn mijn grootste vijand

Dan wil ik wegduiken voor mijn waarneming

't Zijn allemaal losse eindjes

Hoe krijg ik daar ooit een tapijt van geweven?

Het liefst bepaal ik helemaal zelf wat ik waarneem

Maar dat is me niet gegeven

Ik moet het allemaal zien

Het harde zonlicht doet pijn aan mijn ogen

Ik heb zo lang over alles nagedacht

Over hoe het zit

Wat ik kan doen

Bijna ben ik er achter

Het zit al scherp in mijn hoofd

Maar het zoekt nog naar een formulering

Ik ben zo vaak en zo lang slecht behandeld

Genegeerd hebben ze me

Met een bocht zijn ze om me heen gelopen
Ze zagen niet dat ik er was
Zodra ik mijn keel schraapte om iets te zeggen gingen de
oren dicht
Is allemaal gebeurd
Heb ik allemaal last van gehad
Ik ben kwaad geweest
Ik zocht iemand om te slaan
Maar de enige die ik kon vinden was ik zelf
Autodestructie, krijg je dan
Vernietiging, en ontkenning dat je iemand bent

Klopt dat?
Dat je boosheid altijd met boosheid terugbetaalt?
Nee, dat klopt niet
Oog om oog, dat is het eenvoudige antwoord – maar
daar ben ik overheen gegroeid
Ik heb het overwonnen
In mijn isolement heb ik bedacht
Hoe ik blinde woede wil veranderen in zwarte aarde
Rijke aarde, waarin van alles groeit

Ik heb het allemaal bedacht en ik ga het zeggen, er is
geen twijfel mogelijk
Straks, als ze op zo'n manier naar me kijken
Dat ik zeker weet dat ze iets willen horen
Dat ze iets willen aannemen

Hoe had ik nu bedacht dat ik het onder woorden zou brengen...-

Dat...-

Dat we...-

Dat we de overgang moeten maken

Van twee naar één, moeten we

Dat is het

Ik zal zeggen hoe het zit

Na tweeduizend jaar beschaving, zo leg ik dat uit

– Tweeduizend, of drieduizend, hoeveel zal 't zijn –

In ieder geval: na al die tijd zijn we toe aan een nieuwe basis

Eentje die de tegenstellingen opheft

Twee wordt één

Dat is wat ik zeker weet

Twee, dat gaat over verschillen

Over scheiding

Over dit wel en dat niet

En dat is wat we niet meer moeten hebben

Ik en jij

Winst en verlies

Wij en het andere

Aanraken en loslaten

Dat is een modus waar we uit moeten

Ik...-

Ik bedenk dit terwijl ik het zeg...-

Ik moet goed naar mezelf luisteren, anders raak ik het
weer kwijt...-

Ik zie dat we naar de aarzelingsloze vereniging gaan
Naar de voorwaardenloze vermenging
Naar het samenvallen, zonder angst
Klinkt heel eenvoudig, toch?
De waarheid, die is nooit ingewikkeld

Wat ik ben, dat ben jij ook
Die muren daar, die scheiden niet, maar die verbinden
juist
Ik hoor de geluiden van de stad en ik weet: die zijn me
niet vreemd, want ik ben het zelf die ze maakt
Ik kijk naar jou – maar ik zie mezelf
Alles wordt één
Ik is wij
Weerzin is verlangen
Onder is boven
Zwakte is kracht – misschien heb ik dat al gezegd –
maar dat maakt me niet uit, want ik geloof in herhaling
en hardnekkigheid
Ik weet waar het heen gaat
Als hard zacht wordt, dan genezen de wonden van de
wereld

Wat wij nodig hebben, dat is een gevoelsrevolutie
‘Anders’ – om dat woord moet het draaien
De weg waarover we lopen, gaat die alleen maar
rechtdoor?

Nee – dat kun je zien
We maken een scherpe bocht
We slaan radicaal een hoek om
Het kan anders, met de wereld

En stel
Stel dat je me vraagt:
Wat bedoel je nu, precies?
Dan zeg ik:
Kijk
Kijk nu eens om je heen
Goed kijken, dat is het begin van alles
Kijk en probeer je voor te stellen
Hoe 't hier was toen wij nog niet bestonden
Wij, met ons sociale getimmer
Toen de materie nog maar zo'n beetje willoos
dobberde
Toen niets iets hoefde te betekenen
Er waren geen mensen die overal namen
aan gaven
Geen mensen die van alles de waarde
wilden bepalen
Geen mensen die alles ondergeschikt maakten aan hun
drift en hun ambitie
De wereld zweeg
Alles was alles en niets tegelijk

En...- Ja, wat wordt er nu gekeken?
Is het soms niet goed te volgen, wat ik zeg?

Is het weer te complex?
Leg ik weer teveel connecties?
Eenvoud en leegte, daar heb ik 't over
Daar moeten we weer naar toe
Echt, mensen, helderder kan ik het niet zeggen

*Jij hebt bestaan
Maar nu ben je verdwenen
Ik heb te weinig gedaan
En dus ging je weg*

*Jij hebt bestaan
Al was het maar even
Toen ben je gegaan
Het is koud in ons bed*

Er zit nog iets in me...-
Bang wil ik het niet noemen, ik heb een hekel aan dat
woord
Maar een barrière is het wel
Mijn huid is nog te veel een grens
Ook dat moet anders
Heel lang heb ik geldingsdrang gehad
Heel lang wilde ik bewegen
Wilde ik keihard recht vooruit
Tot ik merkte hoeveel je achterlaat
Als je altijd alleen maar verder gaat
Zoveel vergissingen maakt een mens...-
Stilstand is net zoveel waard als beweging

Maar het duurt lang voor je dat inziet
Manifestatiedrift – daar had ik last van
Ik wilde erbij horen
En ik wilde dat ze tegen me opzagen
‘Ben jij groot? Ik ben groter’
‘Heb jij een goed verhaal? Dat van mij is beter...’
Zo moest het werken
Maar het werd juist minder en minder
Ze zagen mij niet staan
Ze wilden me niet horen
Ik merkte hoe de afstand tussen mij en de andere
mensen alleen maar groter werd
Zij zaten met z’n allen op het schip dat wegvoer
Ik stond op de kade en ik zwaaide ze uit
Ik bleef achter
Ik hoorde er niet bij
Daar zij, hier ik
Zij in gesprek, met elkaar
Ik stil, in m’n eentje
Zij in verwarring, al wisten ze dat zelf niet
Ik met een scherp overzicht, maar ik kon er niets mee
beginnen
Zij die lachten
Ik die alles wist en die dus inzag dat er niet zoveel te
lachten viel
Ik hoorde er niet bij
Er was een taal
Maar ik sprak hem niet
Er was een volle kamer

Maar ik stond op de gang
Alles was afstand

Maar nu weet ik: als ik de verschillen weet op te
heffen
Dan komt alles goed
Dan hoef ik niet meer op te zien tegen die gebouwen
Dan is al dat verkeer om me heen niet langer een
kracht die mij buitensluit
Eindelijk ben ik deel van alles
Helemaal open en weerloos en toch sterk
Ik ga op in mijn omgeving
Niets is van mij alleen en ik kan alles delen

Als ik zover ben, dan mag je me zien
Dan kom ik los van die muur en dan...-
Weet ik veel...-
Dan loop ik over het water, als 't zo uitkomt
Zwaar is licht
We vallen en we worden opgevangen
Jij
Ja, jij daar
Vang jij mij op, als ik val?
Beloof je me dat je niet bang bent om mij
aan te raken?

*De oude vogel rust op haar tak
Het oude roofdier slaapt in zijn hoek
De oude boom ruist wijs in de wind*

Mama, mag ik oud zijn?

In mijn hoofd lopen de dingen zo door elkaar heen – ik kan daar wel eens moe van worden

Ik weet bijvoorbeeld echt wel waarom ik hier sta

Maar in mijn hoofd zit altijd nog een vraag

En die vraag wil worden gesteld

‘Moet ik het wel doen?’

‘Kan ik het wel?’

‘Is het niet beter om me zwijgend te conformeren aan al die achteloze domheid, hier om me heen?’

Er is zoveel kans dat het allemaal alleen maar tegenvalt, als ik het eenmaal heb uitgesproken

Ik wou dat ik het wist

Ik wou dat ik iets zeker wist

Maar helaas: op dat weten kan ik niet wachten

Er broeit zoveel in mij en dat wil er nu uit – op deze middag en op dit plein

Ik ga jou vertrouwen, ik kan niet anders

Jij wil dit horen, ik weet het zeker

Vandaag ben ik heel helder, dat merk je toch wel?

Ik heb zo’n behoefte aan rust

Maar zolang ik hier sta en nog niet alles gezegd is, zolang houd ik het vol

IJle lucht en helder water

Schrijnende huid en dwarse gedachten

Zo hard is het hete woestijnzand

Ik wou dat ik een ander was

*Zware taal en een zwavelgeur
Oplaaierend vuur en zwarte verwoesting
Zo goed waren ooit de bedoelingen
Ik wou dat ik een ander was*

Ik weet het
Ik zie het
En ik word gezien
Ik weet dat je luistert
Je bent de stille getuige van mijn onvermogen, van mijn
pogen
Ik ben naar voren gekomen

Een spreekt – miljoenen luisteren
zo moet het zijn

Ben ik hier goed?
En waar ben jij dan?
Ben ik hier goed?
Er komt geen antwoord
Nog niet
Dat heb ik te aanvaarden

Wij hadden er misschien beter niet kunnen zijn
Hier op deze vermoeide grond
Een wereld zonder de menselijke wil
Dat zou de elementen heel wat rust hebben gegeven
Maar het is anders gegaan

We lopen hier rond – meestal blind en op te harde
voeten

Hé – moet je luisteren

Je moet wel met me mee willen gaan

Je moet wel bestaan en naar me kijken

Wie ben ik als jij er niet bent?

Wat is 't waard dat ik iets zeg, als niemand naar me
luistert?

Ik zie zoveel ogen die door me heen kijken

Ik hoor zoveel gesprekken waaraan ik geen deel heb

Dat maakt me onzeker

Ben ik hier wel goed?

Ben ik het?

En zijn jullie het?

Ik...- Jij...- Jullie...-

Hoe zeg ik het?

Ik heb lang nagedacht over manieren waarop ik je
bereiken kan

Ik heb overwogen

Dat pijn en schrik een heel korte weg naar iemands
hart kunnen zijn

Moest ik een mes of een zware steen of een explosief
met me mee sjouwen?

Toen heb ik toch bedacht

Dat angst en destructie mijn ding niet zijn

Ik wil de wereld heel houden

Ik wil dat jullie de weg die ik wijs in alle vrijheid gaan

Ik heb dat mes toch maar thuis gelaten
Juist omdat ik nadenk
Juist omdat ik die inzichten heb
Juist omdat ik al zolang naar woorden zoek en dan pas
iets zeg
Juist daarom durf ik zwak te zijn
Steek ik mijn hand uit en wacht ik tot jij me leidt
Ik vertrouw op jouw blik
Ik laat het aan jou over om er voor te zorgen
Dat ik kom waar ik zijn moet
Ik wil niet meer zijn dan een lichaam dat onderweg is
Een lichaam dat een stem draagt
En die stem verwoordt wankele zekerheden

Ik zie dat jij het kunt zijn
Het moet zijn
Het wilt zijn
Ik zie dat jij het bent
Met jou kan ik praten
Nee – je hoeft niets terug te zeggen
Ik zie dat je ongedurig bent
Maar voor mij wil je wel de tijd nemen, toch?
Als je dichterbij zou komen
Dan kon ik je influisteren wat ik weet
Dan kon jij me helpen mijn woord te verspreiden
Iedereen heeft hulp nodig, ook ik

Wat denk je?
Wat kan bestaan?

Een botsing?
Een beheerste aanraking?
Of kunnen we elkaar alleen maar passeren, als schepen
in de nacht?
Ik vraag je...-
Als je dan niet dichterbij wil komen
Wil je wel nog even wachten?
Nog even daar blijven staan?

Je gaat?
Ook dat is goed
Als niemand me bijstaat
Dan doe ik het alleen
Alleen zal ik praten
Tegen jullie allemaal
Of je het nu wilt horen of niet
Ik zal het doen
Want ik moet het doen

Ik heb aldoor al geweten dat ik in de wind zou gaan
staan
Iemand moet die wind opvangen
Iemand moet zijn stem verheffen
Ik ben het en ik heb het tegen jullie

Het begint bij jou en bij jou en bij jou
Het begint bij ieder van ons
In de schemer van onze eerste gedachten

De richting die we van daar af inslaan
Die bepaalt het punt waar we uit zullen komen
Zien we alleen het smalle pad dat we voor onszelf
hebben gemaakt?
Of trekken we samen op?
Kijk
Kijk om je heen en wat zie je?
Je ziet al die mensen
Mensen, net als jij
Mensen die zich vrij voelen om hun eigen gang te
gaan
Zorgeloosheid, kun je dat noemen

Maar misschien is onverschilligheid een beter woord
'Wat mij in de weg staat, dat moet er helemaal niet
zijn
Waar ik last van heb, dat hoort niet te bestaan'
Dat is hoe er nu wordt gedacht
We zoeken alles zelf uit en voor onszelf –
we hebben niemand nodig
Bemoeizucht en solidariteit worden niet op prijs
gesteld

Is toch niet goed?
Ik denk dat het anders moet
En daarom sta ik hier, om dat met je te delen
Wordt niet door iedereen op prijs gesteld,
dat weten en dat praten van mij

Maar ik doe het toch
Soms heb je iemand nodig
Die je herinnert aan wat je al wist

Als er geen leermeesters zijn
Als niemand de ander wil volgen
Dan lopen we allemaal alleen
Door een ijskoude woestijn
Luister naar mij
Ik durf te spreken
Namens jullie

Wij, vandaag – dat is wat ik zeg
We moeten naar elkaar kijken, naar elkaar luisteren,
met elkaar het gesprek voeren
Met ons begint het
Wij moeten alomvattend durven zijn
Wij zijn de rust van de nacht
En we zijn de dadendrang van de dag
Wij zijn de grijze, de eindeloze zee
En we zijn het kleurige koraal dat zweeft in het water
van die zee
Wij zijn de wond
Maar we kunnen ook de genezing zijn
Bij ons moet het beginnen, bij ons komt het vandaan
De wereld is moe – en toch moet er gewerkt worden

Niet ik, maar wij
Niet alleen dit plein

Maar de hele stad
En niet alleen de stad
Ook het land eromheen
Niet één land maar de hele wereld
Niet enkel nu maar ook straks
We gaan anders om met die wil van ons
Onze wil is niet meer smal en op een enkel doel
gericht
Die voegt zich in de brede stroom van al dat andere
willen dat de wereld overspoelt
Juist dat wat we nog niet weten gaan we koesteren
We gaan lopen
En onze voetstappen bepalen de richting
Met gesloten ogen zien we heel scherp
Dat alles anders kan

Als je 's ochtends ontwaakt uit een diepe slaap
Als je nog even niet weet wie je bent of waar je bent
Als de droom waarin je daarnet verkeerde
Nog net zo reëel is als wat je nu ziet om je heen
Als je nog niets gedacht hebt
Nog niets gezegd
Je nog niets voorgenomen
Nog niets fout hebt gedaan en ook nog niets goed
Als je er alleen nog maar bent...-
De nulgraad van het bestaan
Dat is de staat die we moeten zoeken
Niets weten, je daar geen zorgen over maken

Ooit...-

Nog niet zo lang geleden, eigenlijk
Ooit was ik bang, hier op dit plein
Bang voor wie ik zelf was
Voor wat ik allemaal niet wist
Bang ook voor de mensen, hier
Bang voor hun angst
Angst maakt onberekenbaar
Maar ik heb gemerkt: angst kun je opheffen
Je angst kun je alleen maar zelf opheffen

Niet bang meer
Geen ambitie meer
Geen fatsoen meer
Geen redenering meer
Geen schaamte meer
Geen kleren meer
Geen huid meer
Geen ogen en geen oren meer en ook geen eigen stem
We worden deel van de omgeving
Wij zijn het vrije geluid
We hebben te lang alles bewaakt
Nu gaan de deuren open
We wilden weten
Want dat maakte ons sterk, dachten we
Nu begrijpen we dat juist het niet weten
de grond is waarop we staan
't Is een dunne bodem, maar hij houdt
ons wel

Oostenwind, westenwind

Je leeft al zolang en toch blijf je een kind

Niet bang zijn

Niet opzien tegen de gevolgen

Niet afwachten of het wel goed gaat

Maar erop vertrouwen

Op jullie vertrouwen

Op ons vertrouwen

Jullie, wij, ik

Duw het wantrouwen van je af

Weet dat er van je gehouden wordt

Ontken de zwaarte

Word licht

Geef de weerstand op

Als je valt, dan word je opgevangen

We zijn een zwerm

Een zwerm in ontkenning

Ben ik hier goed?

Ja

Ben ik het?

Zijn jullie het?

Wij zijn het

Wij